

PLEITNOTITIES

ERNEST LOUWES

CONTRA

OPENBAAR MINISTERIE

Zitting Gerechtshof te 's Hertogenbosch

te 27 januari 2004

Parketnummer 20-002219-03

Raadsman mr. G.G.J. Knoops

te Amsterdam

INHOUDSOPGAVE

I Inleiding

II Bewijsconstructie Hof Arnhem in relatie tot het mes P1

III Bewijsconstructie Openbaar Ministerie heden

A Eigen verklaring verdachte i.v.m. ecartering contactsporen en bloedspoor

B Bewijsrechtelijke betekenis van DNA-sporen

B.1 Uitsluiting van bewijsmateriaal

B.2 Geen bewijsrechtelijke betekenis vanwege ontbreken van concludent sporenbeeld

Analyse NFI-hypothese 2

Secondary transfer

Eindconclusie ten aanzien van de contactsporen en bloedspoor #10

C Het tweede aspect van de bewijsvoering: GSM-interpretatie door OM

IV Onzorgvuldigheden in relatie tot de aanname van een motief

V Overige omissies in het onderzoek en implicaties voor bewezenverklaring

I INLEIDING

1. Edelgrootachtbaar College, in het navolgende betoog zal worden aangetoond dat zowel de bewijsmiddelen die destijds hebben geleid tot de veroordeling door het Hof Arnhem, als de thans door het OM gepresenteerde argumenten geen veroordeling kunnen wegdragen.
2. Alvorens tot een bespreking van de nieuwe argumenten van het OM te komen staat de verdediging stil bij de bewijsmiddelen die hebben geleid tot de veroordeling van het Hof te Arnhem. Immers, indien komt vast te staan dat de eertijds gebruikte bewijsmiddelen geen feitelijk juiste grondslag hebben gehad, zal dit ook belangrijke inhoudelijke consequenties hebben voor de beoordeling van de door de A-G thans gepresenteerde nieuwe argumenten
3. Derhalve nemen wij U mee naar de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem d.d. 22 december 2000.

II BEWIJSCONSTRUCTIE HOF ARNHEM IN RELATIE TOT HET MES P1

1. Evident is dat de kern van de veroordeling van het Hof is geweest de aanname dat mes P1 het moordwapen zou zijn geweest en de betreffende geursorteerproef met hond Spike de relatie zou hebben gelegd tussen dit mes en de verdachte. Daarnaast werd de grondslag van de veroordeling mede gebaseerd op de aanname dat de verdachte op 23 september 1999 's avonds in Deventer was geweest, waartoe als bewijsmiddel werd gebezigd de verklaring van de heer R. Steens (bewijsmiddel 6).
2. Ten aanzien van beide aspecten moet thans worden geconcludeerd dat deze een juiste feitelijke grondslag hebben ontbeerd, zodat verdachte van het hem tenlastegelegde dient te worden vrijgesproken in relatie tot de 9 voor het bewijs door het Hof Arnhem gebruikte bewijsmiddelen.
3. Ten aanzien van het eerste aspect:
De Hoge Raad heeft in het arrest van 1 juli 2003 onder r.o. 5.4.3. al opgemerkt dat het gegeven dat op 27 februari 2003 alsnog DNA op het mes P1 werd aangetroffen dat niet tot het slachtoffer valt te herleiden, inhoudt dat hierdoor het ernstige vermoeden rees dat het Hof, ware het hiermee bekend geweest, verdachte zou hebben vrijgesproken.
4. President, deze conclusie is hangende deze procedure alleen maar meer versterkt. Twee argumenten kunnen hieraan worden toegevoegd:
 - (a) blijktens het NFI-rapport van 19 januari 2004, pagina 8, zijn de twee DNA-profielen evenmin op verdachte te herleiden, maar afkomstig van een onbekend mannelijk individu
 - (b) het bloedspoorpatroon op blouse S12 is blijktens een aanvullend NFI-rapport van 22 januari 2004 onderzocht en hieruit volgt dat het niet mogelijk was om vast te stellen dat de overdrachtspatronen op de blouse zijn veroorzaakt door mes P1. Hieraan wordt op pagina 14 toegevoegd dat “*de hypothese dat mes P1 is gebruikt tijdens dit delict (..) niet wordt ondersteund door:*
 - *de DNA-resultaten van de bemonsteringen van het mes P1 (zie eerdere rapportage)*
 - *de afwezigheid van bloed op het mes;*

- *de overdrachtspatronen op de blouse S12.*”

Het rapport vermeldt verder dat *“Deze conclusie wordt bevestigd door M. Iles, bloedspoorpatroondeskundige bij de Ontario Provincial Police in Canada”*.

5. President, daarmee dient de conclusie zich dwingend aan dat mes P1 niet het moordwapen is geweest. En daarmee staat vast dat de geursorteerproef op onterechte wijze de verdachte aan onderhavig mes en delict heeft trachten te koppelen. Toch is door het Hof en in feite ook door de Hoge Raad in het revisiearrest in r.o. 5.3.3. ervan uit gegaan dat deze test op voldoende betrouwbare wijze zou zijn uitgevoerd en dat op voldoende betrouwbare wijze is uitgegaan van het bestaan van een relatie van mes en delict. Thans weten wij dat deze aannames niet langer zijn staande te houden. Ik merk dit reeds thans op omdat deze observatie van groot belang kan zijn voor de beoordeling van de betrouwbaarheid van ook andere sporenmaterialen waarop het OM zich vandaag verlaat.

6. Ten aanzien van het tweede aspect:
Ook ten aanzien hiervan moet de conclusie thans zijn dat deze aanname een feitelijk juiste grondslag heeft gemist. Daarvoor geldt het navolgende. Het Hof is destijds uitgegaan van de getuige-deskundige verklaring van de heer Steens (bewijsmiddel 6) die toen zei dat hij het buitengewoon onwaarschijnlijk achtte dat er in casu vanuit ‘t Harde een telefoongesprek zou zijn gevoerd. Wat het Hof ten tijde van het arrest van 22 december 2000 niet uit de mond van de heer Steens had vernomen, is thans door deze deskundige op 8 december 2003 voor Uw Hof wel kenbaar gemaakt. De heer Steens merkt daar namelijk op dat hij *“het niet uitsluit dat hierbij (handmatig invoeren van gegevens) abusievelijk een basisstation in de buurt van het Harde nummer 14501 heeft gekregen. Het basisstation kan in dat geval hetzelfde nummer hebben gehad.”* Met betrekking tot deze vergissingen, merkt de heer Steens op dat deze de volgende dag, dan wel uiterlijk de dag daarna bemerkt zouden zijn. Echter, op 23 september 1999 hebben diezelfde dag werkzaamheden plaatsgevonden aan de zendpaal 14801. Het is derhalve mogelijk dat de vergissing nog niet was achterhaald op het moment dat de heer Louwes zijn telefoongesprek had met mevrouw Wittenberg.

7. De heer Steens merkt bij Uw Hof op dat dit aspect onderbelicht is gebleven ten tijde van de zitting van het Hof Arnhem (de vraag hoe waarschijnlijk het is dat de door KPN verstrekte gegevens juist zijn).
8. De conclusie dient zich derhalve ook hier dwingend aan, te weten dat 's Hof's aanname dat verdachte op 23 september 1999 in de avond in Deventer moet zijn geweest vanwege het betreffende telefoontje een, naar thans blijkt, onvoldoende feitelijke grondslag heeft gehad.
9. Hieruit volgt dat de verdachte dient te worden vrijgesproken in relatie tot de bewijsconstructie zoals die aan het arrest van het Hof Arnhem ten grondslag is gelegd. Ik merk op dat blijkens pagina 4 van dit arrest de beweerdelijke aanwezigheid van een motief alleen een rol heeft gespeeld bij het element van de overtuigendheid van het bewijs.

III BEWIJSCONSTRUCTIE OPENBAAR MINISTERIE HEDEN

1. De vraag dient zich thans aan of de vanwege het OM ingebrachte nieuwe rapportages en gegevens alsnog kunnen worden toegelaten en zo ja, of deze een bewezenverklaring wettigen. Deze gegevens laten zich onderverdelen in de navolgende thema's:
 - (i) NFI-rapporten omtrent het bloedspoor en contactsporen
 - (ii) Rapportages omtrent het GSM-gesprek, in het bijzonder de rapporten van prof. Jondral en de heer Brussaard
2. Het OM stelt dat het bewijs op grond van deze gegevens valt te leveren in het bijzonder op grond van ad (i). Echter, indien onvoldoende komt vast te staan dat verdachte op 23 september 1999 's avonds in Deventer zou zijn geweest, c.q. indien niet valt uit te sluiten dat hij toen vanuit 't Harde heeft gebeld, kunnen de pretense sporen ad 1 (indien de authenticiteit al komt vast te staan; zie hierna), geen betrekking hebben op het tenlastegelegde feit.
3. Derhalve zal de verdediging eerst bij dit aspect stilstaan.

A Eigen verklaring verdachte i.v.m. ecartering contactsporen en bloedspoor

1. Uit de volgende verklaringen en/of omstandigheden volgt dat de eigen verklaring van de verdachte, te weten dat hij rond het tijdstip van het telefoongesprek niet in Deventer is geweest, voor juist moet worden gehouden, althans de juistheid daarvan niet kan worden uitgesloten:
 - (i) Op 27 september 1999 wist de politie al dat Louwes 's avonds had gebeld. Waarom zou de verdachte dit direct hebben gezegd tegen de politie, als hij die avond in Deventer zou zijn geweest? Immers, op het moment van deze verklaring was de heer Louwes nog geheel niet als verdachte in beeld (zie pagina 33 TJ). In die verklaring leest men tevens details over zijn ontmoeting die ochtend met mevrouw Wittenberg, de aanwezigheid van de werkster (geluiden bovenverdieping), en het telefoontje 's avonds rond 20.00u vanuit zijn auto over de belastingvrije voet. President, de politie merkt zelf op pagina

34 van het TJ op: “*dit verklaart* wellicht de aantekeningen op de gevonden memo in het woonhuis Zwolschestraat 157”. Anders gezegd, de politie acht al aannemelijk dat de heer Louwes inderdaad die avond heeft gebeld voor een puur zakelijke reden. En dit maakt dan onaannemelijk de hypothese van het OM dat ze belde om te checken of mevrouw Wittenberg thuis was.

De conclusie luidt dan ook dat aan deze eigen verklaring van verdachte belangrijke waarde moet worden toegekend, nu deze is afgelegd 4 dagen na het delict, toen de verdachte geheel niet in beeld was. Dit past ook bij de navolgende vaststelling.

Ik wijs Uw Hof op het feit dat uit het onderzoek blijkt dat een psycholoog dhr. P. Richelle vanaf 19 november 1999 de verhoren van verdachte heeft bijgewoond. Uit het feit dat zich bij de stukken geen rapportage van deze deskundige bevindt waaruit zou moeten blijken dat aan de juistheid van de eigen opgave van verdachte zou moeten worden getwijfeld, mag ervan worden uitgegaan dat deze twijfel niet heeft bestaan (zie p. 395 – 396 PV).

- (ii) Op de tweede plaats is daar het door de SRD opgemaakt aanvullend rapport d.d. 22 januari 2004 omtrent de tijdlijn. Uit dit rapport blijkt dat SRD een reconstructie heeft gehouden van de route die Louwes volgens eigen zeggen die avond heeft gereden, waarvan de belangrijkste conclusie hier luidt: “*Gezien T2 om 20.41u sluit deze aan bij de verklaring van E. Louwes gelet op het tijdstip van het mobiele gesprek op de A28 op 23 september 1999, omstreeks 20.36u.*” (Zie **productie 1**) Zie hiervoor ook de tijdreconstructie van de heer Kuiper. Ook de ingebrachte tijdlijn van het OM sluit dit niet uit, zo min als het p.v. terzake de gereden kilometers.

Anders gezegd, qua tijd kan de verdachte inderdaad hebben gebeld vanuit de locatie tussen Hardewijk en 't Harde. Nota bene, de deskundigen Jondral en Brussaard is onder vraag 8 alleen de vraag voorgelegd of het mogelijk is een verbinding op te bouwen terwijl de telefoon zich bevindt ‘bij ‘t Harde’. Dit strookt echter niet met hetgeen de verdachte hieromtrent heeft verklaard, te weten dat hij zich zou hebben bevonden tussen Hardewijk en 't Harde.

- (iii) Op de derde plaats zijn daar de gegevens betreffende het breedtetransport, die ook zijn terug te vinden op pagina 270 van het TJ. Uit de verklaringen van de heren Klok en Hiemstra dat inderdaad die avond rond 20.00u een breedtetransport is gepasseerd tussen Harderwijk en Nunspeet waardoor een file ontstond door een wegversmalling. Hierover heeft de heer Louwes direct bij de politie verklaard, terwijl dit gegeven niet vanuit publieke bronnen bekend was, c.q. niet op de radio is vermeld. De vraag dient zich aan hoe de verdachte hiervan op de hoogte had kunnen zijn, anders dan dat hij daar op dat moment is geweest. Dit onderschrijft dan ook de tijdreconstructie van SRD hiervoor genoemd.
- (iv) Op de vierde plaats en hierop wordt reeds thans gewezen, blijkt uit het TJ alsmede uit de aanvullende verhoren, dat het slachtoffer op vrijdag 24 september 1999 nog is gezien in levende lijve. In het bijzonder wordt verwezen naar de thans ingebrachte verklaring van de heer M. Thissen d.d. 25 september 1999 (dus direct afgelegd na het vermeende delict), waarin deze zegt dat hij rond 16.30u de bewoonster van Zwolseweg 157 op de oprit zag lopen naast haar woning. Hij herkende haar aan haar specifieke kapsel en zegt: *“Ik heb er geen enkele twijfel over dat zij dit niet was. Mijn moeder die bij mij was, was hier ook van overtuigd.”* De heer Steendam is op 16 januari jl. nog gehoord en zegt dan *“Ik heb toen wel met hen gesproken en heb onder andere verteld dat ik mevrouw Wittenberg nog had gezien op vrijdag 24 september 1999. Dat weet ik heel zeker”*. Ook het nader verhoor van mevrouw Schepens van 14 januari jl bevestigd dat zij destijds inderdaad heeft verklaard het slachtoffer nog op vrijdag 24 september 1999 te hebben zien lopen.
2. De **conclusie** kan dan ook geen andere zijn dan dat de eigen verklaring van de verdachte voor juist moet worden gehouden. Indien uw Hof met de verdediging aanneemt dat de verdachte inderdaad die avond niet in Deventer kan zijn geweest rond het tijdstip van het telefoontje (volgens OM tijdstip overlijden) kan reeds hierom aan de betreffende contactsporen en het bloedvlekje in dezen geen bewijsrechtelijke waarde worden toegekend. Dit dwingt in dat geval tot de conclusie dit materiaal, zo dit op de verdachte valt te herleiden daarop is ontstaan, hetzij voor, hetzij na het delict, maar in ieder geval niet kan dienen voor het bewijs van het tenlastegelegde. Het

pleidooi zou in feite op dit punt aangekomen, reeds tot een afronding kunnen komen. Vanuit deze redenering namelijk behoeft men zich niet meer in te laten met het hoe en waarom van deze sporen.

3. De verdediging concludeert dan ook tot vrijspraak.
4. Mocht Uw Hof niettemin komen tot een beoordeling van het thans vanwege het OM gepresenteerde sporenmateriaal, kan worden geconcludeerd dat dit materiaal ook op zichzelf niet redengevend is voor het bewijs van het tenlastegelegde.

B bewijsrechtelijke betekenis van DNA-sporen

B.1 *Uitsluiting van bewijsmateriaal*

1. President, op de **eerste plaats** dient de vraag zich aan naar de bewijsrechtelijke betekenis van de contactsporen en het bloedspoor, waarop de A-G zich thans verlaat. Gelet op de wijze waarop met het sporenmateriaal is omgegaan, kan reeds hierom geen bewijsrechtelijke betekenis aan dit materiaal worden toegekend nu de elementaire vereisten die gelden voor een zorgvuldig opsporingsonderzoek niet zijn nageleefd. Immers, en dit volgt ook uit het verhoor van de heer Laarman bij Uw Hof d.d. 8 december 2003, is de kleding van het slachtoffer, waarbij ook blouse S12, bij de TR gebleven, die in medio 2001 verhuisde. Gedurende dit gehele traject bleek deze blouse slechts te zijn verpakt in een papieren zak die niet was verzegeld. Deze zak zat in een doosje, aldus de heer Laarman, dat met plakband was dichtgeplakt. Dit doosje zat weer in een grotere doos met andere voorwerpen, waaronder materiaal van de vloerbedekking.
2. Op de tweede plaats blijkt uit het NFI-rapport van 21 februari 2003, pagina 2, dat de witte blouse destijds niet voorzien is van een identiteitszegel. De blouse zou op 10 november 1999 zijn ontvangen van de TR. Reeds thans wijs ik op het door het NFI ingebrachte artikel van Wickenheiser uit 2002 omtrent DNA-bewijs waar op p. 449 onder punt 4 wordt geconcludeerd dat “*care must be taken while sampling areas with potential for more than one source of DNA bearing cells*”. Deze regel is anders gezegd in casu met voeten getreden. Deze conclusie wordt ook onderschreven door andere

wetenschappelijke publicaties waaruit blijkt dat bescherming tegen wetenschappelijke fouten ook in DNA-onderzoek begint bij een zorgvuldige en adequate verzegeling van het onderliggende sporenmateriaal en dat juist hierom bijvoorbeeld in de VS maar ook in andere landen steeds meer wordt gewerkt met universele standaarden voor veiligstelling, verzegeling, supervisie en ‘peer review’ teneinde bescherming te bieden tegen “*error in forensic science*”.¹

3. Op de derde plaats, ook het aanvullend p.v. van 16 december 2003 bevestigt dat de blouse niet in verzegelde vorm is opgeslagen, maar uitsluitend in een papieren zak met andere voorwerpen is bewaard. Ook hier worden weer verschillende data genoemd: volgens dit p.v. zou de blouse op 14 oktober 1999 zijn aangeboden aan het NFI, terwijl in het NFI-rapport van 21 februari 2000 wordt gesproken van 10 november 1999. Als datum van verhuizing wordt nu genoemd het jaar 2000.
4. Maar er is meer. Op de vierde plaats, het aanvullend p.v. van de heer Laarman van 12 december 2003 geeft aan dat de opslagruimte gelegen was boven de garage van het politiebureau. Toen de heer Laarman daar naar goederen zocht werd hem op een doos gewezen met BPS-nummer 99-505561. En, zo schrijft de heer Laarman: “*Ik heb deze kartonnen doos die aan de bovenzijde open was, met inhoud meegenomen.*” Niet alleen bleek deze doos open, maar ook bleek de papieren zak open te zijn, die om de blouse gevouwen zat.
5. President, op geen enkele wijze kan thans nog worden nagegaan, en dit volgt ook niet uit deze twee nadere p.v.’s, dat de blouse in kwestie is gecontamineerd met andere voorwerpen c.q. materialen waaraan zich lichaamswefsel bevonden heeft, bijvoorbeeld materiaal afkomstig van zijn eigen in beslaggenomen kleding (zie bijv. de spijkerbroek met het bloedvlekje van verdachte).
6. Op de vijfde plaats, de heer Laarman merkt bij Uw Hof op dat hij niet weet of de blouse tussen 8 december 1999 en medio 2001 uit de zak of de doos is geweest. Het aanvullend p.v. van 16 december 2003 zegt hierover alleen: “*Wij hebben dit doosje*

¹ Zie hiervoor in het bijzonder de bijdrage van de forensisch experts M. Redmayne en Ian Freckelton in de bundel “*Harmonisation in Forensic Expertise*” Nijboer en Spangers (eds.) 2000, in het bijzonder de bladzijden 320 – 338.

niet meer geopend.” Maar dit kan natuurlijk bezwaarlijk gelden als een absolute uitsluiting van contaminatie.

7. Op de zesde plaats, sprekend over de zorgvuldigheid van het veiligstellen van het sporenmateriaal wijs ik reeds thans op het aanvullend p.v. d.d. 16 december 2003 terzake foto's Gibsonstraat, waarin staat: *“Door ons is niet na te gaan op welke datum deze foto's zijn genomen.”* Ook hier moet worden vastgesteld dat onzorgvuldig met veiligstelling van het mes en ook verslaglegging is omgegaan nu steeds de indruk is gewekt dat de foto's zijn gemaakt op 26 september 1999, hetgeen dus niet juist blijkt te zijn. De opmerking *“nagenoeg identiek”* is derhalve een loze kreet.
8. Op de zevende plaats, ook gezien het inconsistente gebruik van BPS-nummers in het gehele dossier (ook ten aanzien van het mes P1) kan de conclusie geen andere zijn dan dat niet voldaan is aan de elementaire eisen van zorgvuldigheid die aan een sporenonderzoek gesteld worden, waardoor de authenticiteit van dit materiaal en derhalve de bewijswaarde daarvan niet kan worden geaccepteerd. De verdediging geeft uw Hof in dit verband een voorbeeld. De doos, die was aangetroffen op het politiebureau te Deventer, waarin de stukken van overtuiging in casu zich bevonden, had bij aantreffen het BPS-nummer 99-505561. Dit betreft een ander BPS-nummer dan destijds aan het dossier was toegekend, namelijk dat van nr. 99-108257. De verklaring die door politie aan deze verandering is gegeven (zie Index Documenten van de stukken die medio januari zijn verstrekt) is dat bij de afsluiting van een zaak in het bedrijfsprocessensysteem (BPS) een apart dossiernummer aan een zaak zou worden toegekend. Deze verklaring strookt echter niet met de eerder genoemde onderzoeksaanvraag van De Ruiter en Oldenhof d.d. 12 december 2003, alsook het PV d.d. 16 december 2003 (nr. 6 nieuwe stukken) waarin nog steeds gebruik gemaakt wordt van het 'oude' BPS-nummer. Daarenboven, uit geen enkel stuk blijkt wanneer precies en op welke wijze deze omzetting van BPS-nummer zou moeten hebben plaatsgevonden.
9. Op de achtste plaats, de conclusie dat geen waarde aan dit sporenmateriaal kan worden toegekend vanwege het ontbreken van een deugdelijke wijze van veiligstelling alsmede opslag, wordt ook bevestigd door het feit dat de betreffende blouse in november 1999 is onderzocht door het NFI, en ook nog in december 2003. In beide

gevallen is de betreffende bloedvlek niet waargenomen, anders zou dit wel zijn vermeld. Op pagina 48 bij foto 3 in het dossier wordt vermeld dat de blouse S12 bloedvlekken bevatte, maar niet waar dit het geval was. Ik wijs er op dat volgens p. 75 van het p.v. TR de betreffende blouse aan een onderzoek is onderworpen op 25 september 1999. Zie hiervoor ook p. 48, toelichting bij foto 3.

10. Op de negende plaats wijs ik Uw Hof op het volgende. In het NFI-rapport van 5 december 2003 is op p. 7 het spoor ARA852#8 (tweede bemonstering van vlek ter hoogte rechterschouder naast revers) geïdentificeerd als celmateriaal dat “*eveneens kan bestaan uit een mengsel van celmateriaal van het slachtoffer en de verdachte*”. Wat schetst? In het nadere rapport van 19 januari 2004 van het NFI op p. 8 wordt dit spoor ARA852#8 niet langer als zodanig gekwalificeerd, maar wordt als herkomst alleen aangegeven: “*slachtoffer*”. Anders gezegd, het NFI komt hier tot een andere uitslag en analyse! Dit moge opmerkelijk heten, gelet op de pretense nauwkeurigheid van DNA-onderzoek. Ik meen dat Uw Hof hieraan niet voorbij kan gaan omdat het illustreert dat ook DNA-onderzoek speculatief blijkt qua uitkomst, maar ook qua vaststelling van zogeheten mengprofielen nog verre van een wiskundige wetenschap is.

11. **Concluderend**, verzoekt de verdediging Uw Hof de blouse S12 en het daarvan kennelijk verkregen sporenmateriaal in zijn geheel voor het bewijs uit te sluiten, als zijnde verkregen in strijd met elementaire zorgvuldigheidsbeginselen, die aan een opsporingsonderzoek gesteld moeten worden. In het bijzonder doet de verdediging hier expliciet een beroep op het leerstuk van onrechtmatig verkregen bewijs, te weten in de navolgende vormen:
 - (a) onrechtmatig verkregen bewijs d.m.v. schending van bedoelde (rechts)beginselen in het bijzonder het beginsel van zorgvuldig overheidsoptreden; en

 - (b) onrechtmatig verkregen bewijs doordat de blouse bij inbeslagname niet voorzien is van een identiteitszegel, in tegenstelling tot bijv. het mes P1 (AVA758), de paraplu (ACZ 007), de spijkerbroek met bloedvlek van verdachte (ACZ 008), en het mes M1(ACZ 009). Hier bestaat derhalve de onrechtmatigheid uit schending van

duidelijke uitvoeringsbepalingen die een bepaalde gang van zaken in het onderzoek voorschrijven (zie hierna).

(c) uitsluiting van het bewijs op grond van een onbetrouwbaar deskundigenonderzoek, doordat het onderhavige sporenonderzoek ondeskundig is uitgevoerd, waardoor de verdachte direct in een eigen belang is aangetast (zie HR NJ 1998, 404 en NJ 1999, 451).

12. Uit het voorgaande vloeit voort dat tevens in strijd is gehandeld met art. 2 van het Besluit inbeslaggenomen voorwerpen van 27 december 1995 en art. 5 van het Besluit DNA-onderzoek in Strafzaken d.d. 27 augustus 2001. Art. 5 van dit Besluit bepaalt dat de opsporingsambtenaar de verpakking van een inbeslaggenomen voorwerp, waarop mogelijkerwijs celmateriaal aanwezig is voorziet van een identiteitszegel, zodra het voorwerp of materiaal in beslag is genomen, dan wel zo spoedig mogelijk daarna. Ook dit laatste is niet gebeurd, aangezien onder ‘zo spoedig mogelijk’ toch zeker niet zal worden verstaan het feit dat S12 eerst op 12 november 2003 door het NFI zelf is voorzien van een DNA-ID-zegel (zie rapport NFI 19 januari pagina 2). Ook de procedure zoals beschreven in art. 5 lid 2 en 3 is in casu niet nageleefd. Lezing van de nota van toelichting bij dit Besluit leert dat art. 5 nu juist dient ter bescherming van de rechtspositie van de verdachte, doordat deze regels direct strekken ter bescherming van het eigen rechtsbelang van de verdachte dat hier evident is geschonden.² De conclusie is dan ook dat in beide gevallen sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs dat moet leiden tot bewijsuitsluiting van blouse S12, en het sporenmateriaal daaruit verkregen.
13. Hieruit volgt dat de verdachte moet worden vrijgesproken van het tenlastegelegde.

² Dit besluit vervangt het Besluit DNA-onderzoeken van 1 september 1994, art. 23 van dat Besluit bevatte dezelfde verplichting

B.2 *Geen bewijsrechtelijke betekenis vanwege ontbreken van concludent sporenbeeld*

Analyse NFI-hypothese 2

1. Mocht Uw Hof de verdediging in het voorgaande niet volgen, kan aan het thans door het OM gepresenteerde sporenmateriaal geen bewijsrechtelijke betekenis worden toegekend in de zin van een acceptatie van de NFI-hypothese 2 vanwege de volgende argumenten.
2. Op de eerste plaats, blijkt het NFI-rapport d.d. 19 januari 2004 zijn op de blouse S12 in totaal 5 contactsporen aangetroffen, welke DNA-kenmerken bevatten die overeenkomen met het DNA-profiel van de heer Louwes. Daarnaast is op de achterzijde van de kraag van de blouse S12 een bloedvlekje aangetroffen, waarvan het DNA-profiel overeenkomt met dat van de verdachte. In het NFI-rapport van 22 januari jl. komt ing. Eikelenboom omtrent de aangetroffen contactsporen tot de conclusie: *“Deze bevindingen geven veel steun voor hypothese 2 waarbij DNA is overgedragen tijdens een gewelddadig incident.”* Dit terwijl dezelfde deskundige in zijn rapportage d.d. 5 december 2003 omtrent contactsporen nog opmerkt: *“Het probleem bij contactsporen is dat er vaak tal van plausibele alternatieve verklaringen te vinden zijn voor de aanwezigheid van niet nader te specificeren celmateriaal op een plaats delict of een stuk van overtuiging.”* Deze alternatieven kunnen ook hier niet worden uitgesloten, te meer indien men het antwoord op vraag 7 in de brief van dr. De Knijff van 22 januari 2004 leest, te weten dat overdracht via kleding ook mogelijk is ten aanzien van haren en huidschilfers. Daarbij komt dat, indien aangenomen wordt dat de sporen zijn overdragen tijdens een gewelddadig incident, waarbij de dader derhalve geen handschoenen zou hebben gedragen, toch verwacht zal worden dat er meerdere sporen zouden zijn aangetroffen op de kleding van het slachtoffer.
3. Op de tweede plaats, uit het sectierapport van dr. Visser d.d. 16 februari 2000 blijkt namelijk dat naast de vijf steekwonden, er eveneens diverse ribbreuken zijn aangetroffen en er uitwendig mechanisch botsend geweld heeft plaatsgevonden ter plaatse van het achterhoofd, de nek en de neus. Over de verwurgingsporen, welke bij het slachtoffer waren aangetroffen merkt de deskundige op in zijn rapport op: *“De letsels ter plaatse van de hals zijn ernstig en levensbedreigend en zouden op zich het*

intreden van de dood kunnen verklaren. De letsels zijn bij leven of rond het overlijden opgeleverd gelet op de aanwezige bloeditstorting.” Bij deze geweldsspiraal zou er meer DNA-overdracht dan wel contactsporen moeten zijn aangetroffen, zeker als de dader geen handschoenen zou hebben gedragen, te weten in het bijzonder op de kraag van het slachtoffer. Dit laatste is nu juist ook het uitgangspunt van NFI-hypothese 2. Immers, het van tweeën één! Ofwel de dader heeft gebloed en dan er zou er meer bloed van de verdachte (indien deze de dader zou zijn geweest) moeten zijn gevonden, ofwel de dader heeft niet gebloed, en dan kan bloedvlekje # 10 ook geen verband houden met het delict.

4. Op de derde plaats, Dr. De Knijff merkt echter omtrent de mengprofielen van deze contactsporen op dat deze een duidelijk hoofdbijdrage van het slachtoffer bevatten, te weten minstens 90 % van de totale hoeveelheid DNA, en een minimale bijdrage van maximaal 10 % van de verdachte, hetgeen tegenstrijdig is met de hypothese dat deze contactsporen tijdens de geweldsspiraal ontstaan zijn. Dit zou namelijk betekenen dat er contactsporen zouden moeten zijn aangetroffen, welke wegens het met kracht vastpakken (zie o.a. de verwurging & botsend uitwending geweld), veel DNA van de verdachte zouden moeten hebben bevat.
5. Op de vierde plaats, de verdediging merkt eveneens op dat naast deze vijf contactsporen en het bloedspootje er geen enkel DNA-spoor van de verdachte is aangetroffen. Niet alleen zijn op de verschillende sporenfolies van de vloer rond het slachtoffer, alsmede de kleding van het slachtoffer geen sporen, dan wel vezels van de verdachte aangetroffen, maar ook het onderzoek van de kleding van de verdachte heeft geen DNA-sporen, dan wel vezels van de kleding van het slachtoffer opgeleverd. Daarnaast heeft ook het grondige onderzoek naar beide auto's van de verdachte geen enkel spoor van het slachtoffer opgeleverd. Nu de verwurging van het slachtoffer volgen de patholoog-anatoom '*bij leven of rond het overlijden*' heeft plaatsgevonden, is het ook opmerkelijk te noemen dat het onderzoek van de nagels van het slachtoffer geen DNA-sporen heeft opgeleverd die wijzen in de richting van de verdachte. In dit verband merk ik op dat het slachtoffer blijkens foto's 48 is aangetroffen met een vest over haar witte blouse. Uit pagina 75 van het dossier (overzicht technische recherche) blijkt dat zowel de rechter- als linkermouw van dit vest, alsook het vest in zijn geheel, zijn onderworpen aan een microsporenonderzoek (S4, S5 en S18). Evenwel, dit heeft

geen (vezel)materiaal opgeleverd dat wijst in de richting van de heer Louwes. De betreffende microsporen zijn recentelijk nog aan nader onderzoek onderworpen, te weten de nummers S4, S5, S6 (gezicht slachtoffer) en S7 (sporen vloer rondom slachtoffer). De NFI-rapportage van 19 januari jl. op p. 6 leert dat op deze folies “*geen zichtbare bloedsporen of andere bijzonderheden zijn waargenomen*”. President, ook dit vormt een sterke contra-indicatie dat de contactsporen en de bloedvlek niet als daderspoor zijn te beschouwen. Immers, in dat geval zouden ook op het vest evident sporen moeten zijn achtergebleven die richting verdachte zouden wijze. Ditzelfde geldt voor de knoop van de blouse (AFD 816) waarop geen bloed werd aangetroffen.

6. Vanuit de hypothese dat de verdachte het feit zou hebben gepleegd, zou een dergelijke vezeloverdracht c.q. het achterlaten van enig spoor op vest, gezicht, knoop en de vloer rondom het slachtoffer toch voor de hand hebben gelegen, gelet op de gewelddadige wijze waarop het slachtoffer om het leven is gebracht (zie hierboven ad 3). Bovendien, uit pagina 75 van dit overzicht volgt dat ook de benen en het gezicht van het slachtoffer zijn onderworpen aan een dergelijk microsporenonderzoek, hetgeen evenmin wijst in de richting van de heer Louwes. Dit zijn duidelijk sterke contra-indicaties voor de aanname dat bloedvlek #10 een daderspoor zou moeten zijn, alsook de contactsporen.
7. In de vijfde plaats komt de verdediging nu aan een volgend aspect van het bloedspoor. Blijkens de foto's gaat het hier om een ovaal bloedvlekje. Indien ervan wordt uitgegaan dat deze toebehoort aan de dader, zou het veel meer voor de hand hebben gelegen dat deze vlek zou zijn uitgestreken c.q. het om een veeg gaat.
8. In de zesde plaats, het aanvullend NFI-rapport van 22 januari jl. op pagina 10, stelt dat de vlekken zijn getest maar dat daarin geen aanwezigheid van sperma en bloed kon worden aangetoond! President, indien bloedvlekje #10 een daderspoor zou moeten zijn, zou ook hier gelden dat bloed van diezelfde dader in deze andere vlekken zou moeten zijn te ontwaren. Ook hier geldt, de dader heeft gebloed of niet gebloed! Maar er is meer, dit aanvullend rapport stelt op pagina 15 ook vast dat in geen van de aangetroffen sporen in de lichtrode substantie speeksel of zweet is aangetroffen (evenmin bloed of sperma). Het ligt voor de hand dat de dader die met zo'n kracht het slachtoffer heeft bewerkt met de handen in ieder geval zweet zou moeten hebben

achtergelaten en ook huiscellen! Ook dit laatste is door het NFI niet in concludente zin vastgesteld in dit rapport op pagina 15 onder het tweede streepje. Daar wordt enkel gesproken over “*enige steun aan de hypothese*”. Dit betekent dat deze vaststellingen juist een sterke contra-indicatie zijn voor de aanname dat het bloedvlekje # 10 als een daderspoor is te beschouwen.

9. **De conclusie** uit het voorgaande kan dan ook geen andere zijn dan dat de vijf contactsporen en het bloedvlekje bewijsrechtelijk geen betekenis kan hebben voor het tenlastegelegde nu zowel de uitoefening van geweld op het slachtoffer, als de aard van de aangetroffen sporen geenszins compatible zijn en zelfs in strijd met de logica. De verdediging laat nog daar dat het oordeel van het NFI als zou meer steun bestaan voor hypothese 2, treedt op het uiterst gevaarlijke gebied van interpretatie van contactsporen en ook bloedsporen, een gebied waarover de wetenschap nog verre van uit gediscussieerd is. Daarnaast, de hypothese van het NFI vindt geen ondersteuning door een chemisch onderzoek als het gaat om de exacte definiëring van de lichtrode substanties. Het rapport stelt hierover op pagina 10 alleen dat “*tijdens het onderzoek is er vanuit gegaan dat de lichtrode substantie op de blouse make-up van het slachtoffer betreft en mogelijk op de blouse is aangebracht tijdens het delict*”.
10. President, hypothese 2 blijkt dus nader beschouwd louter en alleen te zijn gebaseerd op een veronderstelling die wetenschappelijk geen basis heeft c.q. enige feitelijke grondslag heeft. Reeds hierom kan op deze hypothese niet worden afgegaan. Ik verwijs hiervoor ook naar het aan het NFI-rapport van 22 januari jl. gehechte artikel van Wickenheiser waarin deze auteur op p. 447 in dit verband opmerkt dat “*Great care must be taken in speculating the somatic origin of DNA bearing cells found on exhibits where trace DNA profiles have been developed, yet the originating cell source not determined*”.
11. Ik verwijs daarvoor ook naar de brief van dr. De Knijff d.d 22 januari 2004 waarin deze deskundige opmerkt dat “*Het is naar mijn mening niet betrouwbaar aan te geven welke mogelijkheid meer of minder waarschijnlijk is.*” Deze deskundige geeft als samenvattend oordeel dat DNA-overdracht, op welke wijze dan ook, vrijwel nimmer met zekerheid kan worden voorspeld. President, tevens is van belang dat deze deskundige vaststelt dat DNA zeer weerbarstig kan zijn en “*lang op dragermateriaal*

kan blijven zitten”. Hij wijst er daarbij op dat zelfs na wasbeurten DNA in sommige gevallen nog steeds aantoonbaar is. Met andere woorden, de contactsporen en ook het bloedvlekje kan zelfs op de blouse S12 zijn terecht gekomen in de contacten vóór 23 september 1999. Blijkens de agenda van de verdachte heeft hij haar ook voorafgaande aan 23 september 1999 meerdere malen thuis bezocht, te weten de data:

dinsdag	15 juni 1999	omstreeks 13.00 uur
dinsdag	20 juli 1999	omstreeks 10.00 uur
dinsdag	31 augustus 1999	omstreeks 09.00 uur
vrijdag	10 september 1999	omstreeks 09.00 uur

12. President, ik wijs Uw Hof in dit verband expliciet op de deskundige visie van dr. De Knijff die in casu opmerkt dat het hem goed mogelijk lijkt dat langs een normale weg DNA van verdachte vooral op de voorkant van de blouse terecht is gekomen. Immers, ook het NFI kan hier alleen spreken in hypothesen. In het rapport van 22 januari pagina 15 wordt in het tweede streepje nogmaals bevestigd dat in de sporen geen bloed of sperma is aangetoond en evenmin lichaamsvloeistoffen, zoals speeksel of zweet. Letterlijk schrijft het NFI dat *“de sporen in de lichtrode substantie op de blouse (...) geven enige steun aan de hypothese dat het betrokken celmateriaal (...) afkomstig is van huidcellen”* Ook hier wordt dus gesproken van een pure hypothese.
11. **Conclusie:** de verdachte dient te worden vrijgesproken nu NFI-hypothese 2 in feitelijk opzicht onvoldoende grondslag heeft.

Secondary transfer

12. President, ten overvloede gaat de verdediging nog in op het fenomeen van secondary transfer. Mocht Uw Hof de verdediging in het voorgaande niet wensen te volgen, kan geen bewezenverklaring op grond van deze DNA-sporen volgen nu het aspect van secondary transfer ten aanzien van contactsporen niet kan worden uitgesloten. Hierover hebben de deskundigen laten weten dat dit in casu niet valt uit te sluiten. In de brief van dr. De Knijff d.d. 22 januari 2004 geeft hij al aan dat er tussen de twee uiterste scenario's van bijv. het ene scenario (persoon op persoon zonder fysiek contact) en het andere scenario (persoon op voorwerp met fysiek contact) ieder ander

scenario, gelegen tussen deze twee uitersten, denkbaar is, waarbij secondary transfer kan hebben plaatsgevonden.

13. Ook de NFI-deskundigen kunnen in feite deze (eerste) hypothese wetenschappelijk niet uitsluiten. Dit volgt ook al uit hun stelling in het rapport van 22 januari jl. op p. 16 dat hypothese 2 enkel “*meer steun*” zou verdienen dat hypothese 1. Het gaat hier derhalve niet meer en minder dan om een speculatie zonder wetenschappelijke verankering. Daarnaast, u weet dat de heer Eikelenboom ter zitting op 8 december 2003 reeds heeft verklaard met betrekking tot secondary transfer: “*Over de kans dat zulk een scenario zich voordoet kan ik niets zeggen. Ik ben zelf in de praktijk nog nooit een geval van secondary transfer tegengekomen. Ik acht het niet erg aannemelijk, maar ik kan het niet uitsluiten.*”
14. Omtrent de mogelijkheid van secondary transfer van DNA merkte zijn collega van het NFI, dr. Kloosterman, tijdens die zitting op: “*Ik kan daar niet met zekerheid iets over zeggen. Ik sluit de theoretische mogelijkheid niet uit. Over de mate van waarschijnlijkheid kan ik geen uitspraken doen.*”
15. Ook hier luidt derhalve de conclusie dat volstrekt niet valt uit te sluiten dat het aantreffen van de vijf contactsporen verband houdt met secondary transfer gelet ook op de contacten die verdachte voor 23 september 1999 ten huize van het slachtoffer heeft gehad. Ook de genoemde auteur Wickenheiser in de bijgesloten publicatie van 2002 sluit op p. 449 secondary transfer niet uit.
16. Ten aanzien van dit laatste weet Uw Hof dat op 17 december 2003 nog is gehoord mw. Hofstede, de toenmalige huishoudster van het slachtoffer. In haar gedetailleerde verklaring beschrijft zij ondermeer dat zij op donderdag 23 september 1999 in de ochtend heeft gezien dat er een man de woning uit liep, die zij als volgt beschrijft: “*ik zag dat het een niet zo’n grote man was, hij had een kale kop*”. Mw. Hofstede verklaart verder dat zij tijdens de zitting in Zwolle de heer Louwes herkent als deze persoon. President, het komt mij voor dat dit bevestigt datgene wat de heer Louwes steeds heeft opgemerkt, te weten dat hij op die ochtend mw. Wittenberg nog heeft bezocht voor een zakelijke kwestie. Het moet gezegd zijn dat het feit dat het relaas van de verdachte hier steun vindt in een getuigenverklaring, natuurlijk ook veelzeggend is

voor de geloofwaardigheid van zijn verklaring dat hij het telefoontje 's avonds niet in Deventer heeft verricht maar in de omgeving van 't Harde.

17. President, aan deze verklaring kunnen overigens nog een drietal belangwekkende facetten worden ontleend, die de gestelde betrokkenheid van de verdachte verder ontkrachten:
- (a) Op de eerste plaats, mw. Hofstede verklaart over de kleding van mw. Wittenberg dat zij die ochtend niet in werkkleding zal hebben gelopen omdat zij naar de huisarts moest en dat zij “*altijd een witte blouse droeg*”. Dit maakt alleen maar meer aannemelijk dat de contactsporen maar ook de bloedvlek op een geheel ander moment dan 23 september 1999 kunnen zijn aangebracht op deze blouse. En als zij die ochtend niet in werkkleding was, kunnen contactsporen die men later op die blouse aantreft dus zeer wel van de ochtendontmoeting dateren.
 - (b) Ten tweede verklaart mw. Hofstede dat mw. Wittenberg zelf heeft aangegeven een stichting te willen oprichten.
 - (c) Ten derde verklaart deze getuige dat het slachtoffer vaak haar vest over de schouders droeg. Ook dit maakt de zojuist getrokken conclusie onder ad 5 meer aannemelijk.
18. De getuige Hofstede heeft verder in haar verhoor aangegeven dat het feit dat zij niet eerder heeft aangegeven op die ochtend iemand in de woning te hebben gezien verband houdt met het feit dat er, naar zij zegt, “*nogal wat is gebeurd*”. Inderdaad, mogelijk vormde dit feit voor haar een onbetekenend gegeven. Wat daarvan ook zij, zij is zeker over de aanwezigheid van Louwes.
19. **Concluderend**, nu secondary transfer mede in verband met het bezoek die ochtend van verdachte aan het slachtoffer, niet valt uit te sluiten, komt aan de betreffende contactsporen geen enkele waarde toe. Dit maakt tevens, President, dat de hypothese ad 2 van het NFI een verdere feitelijke grondslag komt te ontberen omdat deze nu juist is gebaseerd op een totaalbeeld van het pretense sporenmateriaal (zie hiervoor p. 15 en

16 van het rapport van 22 januari jl.). Dit maakt dat het bloedspoor #10 op een volstrekt geïsoleerde wijze komt te staan, waardoor steun voor hypothese 2, niet langer kan worden aangehouden vanwege “*de bevindingen*” in meervoudsvorm.

Eindconclusie ten aanzien van de contactsporen en bloedspoor #10

20. President, de conclusie dat verdachte niet kan worden veroordeeld op grond van de thans ingebrachte sporenmaterialen vindt ook steun in de analyse van het ingebrachte artikel van Wickenheiser. Deze merkt op p. 449 namelijk op dat “*various scenarios could restrict the value of a positive DNA finding in conclusively eliminating or incriminating a suspect*”. Inderdaad moet met deze deskundige worden gezegd dat “*only after a thorough examination of the known facts surrounding a case and a full forensic investigation, should conclusions be drawn*”. President, in onderhavige zaak spreken deze “*surrounding facts*” juist tegen het aannemen van de betreffende sporen als zijnde ondersteunend voor een bewezenverklaring. Daarnaast, in casu kan bezwaarlijk worden gesproken van een “*full*” onderzoek zoals hiervoor al bleek. Juist in tegendeel, het voorliggend onderzoek blinkt uit in strijdigheid met elementaire beginselen van een zorgvuldig sporenonderzoek. Derhalve is de conclusie gewettigd dat Uw Hof geen enkele waarde aan dit materiaal noch aan de gebezigde interpretatie van het NFI en het OM kan toekennen.

C Het tweede aspect van de bewijsvoering: GSM-interpretatie door OM

21. De verdediging zal thans, voorzover Uw Hof hieraan nog mocht toekomen, stilstaan bij de gegevens die het OM nog heeft ingebracht in verband met het GSM-telefoongesprek.
22. President, hoe men het wendt of keert, geen van de geraadpleegde deskundigen kan uitsluiten en dit met overtuigende argumenten, dat verdachte op 23 september 1999 ’s avonds het telefoongesprek heeft gevoerd vanuit de omgeving van ’t Harde. Weliswaar duiden een aantal deskundigen deze mogelijkheid als “*buitengewoon onwaarschijnlijk*”, maar voor onmogelijk houden doen zij dit niet. Opmerkelijk is dat de heer Visscher, hoofd inspecteur van de politie, en destijds algemeen teamleider, bij Uw Hof op 8 december jl. nog verklaarde dat terzake “*verschil van mening tussen*

diverse deskundigen” bestond (p. 27 zittings-PV). Dit is al indicatief voor onderhavige kwestie.

23. De enige deskundige die zich hierover zeer stellig uitlaat is dhr. Brussaard die onder punt 8 stelt dat het zijns inziens uitgesloten is dat een dergelijk gesprek kon worden opgebouwd. U heeft ongetwijfeld kennis genomen van het aanvullend rapport van SRD d.d. 22 januari jl. in reactie op deze summiere brief van dhr. Brussaard en waarin precies de wetenschappelijke zwakten van diens beweringen worden blootgelegd:
- Over het hoofd wordt gezien dat de betreffende KNMI-rapporten geen betrekking hadden op het tijdstip 20:36 uur maar van latere tijdstippen.
 - Dhr. Brussaard blijkt geen enkel onderzoek te hebben gedaan naar bijzondere propagatie-omstandigheden die dag; hij stelt alleen dat *“naar zijn mening”* daarvan geen sprake zou zijn geweest.
 - Ook diens stelling dat verschijnselen in de ionensfeer geen invloed zouden hebben, wordt verder niet onderbouwd en ook gemotiveerd tegengesproken door het laatste SRD-rapport.
 - Dit geldt tevens voor zijn stelling dat grote afstanden op GSM-frequenties alleen op de korte golf als gevolg van bijzondere verschijnselen zich zouden kunnen voordoen. Zoals door SRD opgemerkt: *“in de GSM technologie worden juist in verschillende landen de 900 Mhz frequenties gebruikt om grotere afstanden dan 25 km te overleggen door de TA maximaal te verhogen tot 127 en zelfs tot 255 (...)”*. President, de door ons ingebrachte KPN-voorwaarden van 2 november 1999 geven onder punt 1.2 al aan dat voor GSM tijdens verhoogde radiopropagatie de theoretisch haalbare afstand zelfs 30 km kan zijn (zie productie 9 aanvullend revisieverzoek; p. 158-159 PV). Dit wordt ook al opgemerkt in de brief van 27 november 2002 van dhr. Rijnders aan de heer Emaus (p. 4). In deze brief wordt op p. 4 ook vastgesteld dat een GSM-telefoon door bijvoorbeeld reflectie of doordat het *“best server”* basisstation overbelast is, aan een ander nabijgelegen basisstation kan worden toegewezen. Anders gezegd, en dit wordt ook door de KPN algemene voorwaarden

benadrukt in 1.2, dat radiosignalen onvoorspelbaar zijn en dat ook hierdoor bij extreme drukte of om kwaliteitsredenen een mobiele telefoon kan uitwijken zelfs naar basisstations die op een grotere afstand zijn gelegen. Let wel, het gaat hier om de eigen conclusies van KPN zelf onder punt 1.1 van de brief van 2 november 1999. Hieruit blijkt al dat de heer Brussaard zich onvoldoende rekenschap heeft gegeven van de specifieke aard van het moderne GSM-telefoonverkeer. In het bijzonder het feit dat de afstand van 25 km tussen 't Harde en de zendmast 14501 weldegelijk te overbruggen is, zoals ook blijkt uit de rapporten van *time advance* gegevens van andere dagen die door de verdediging en SRD zijn ingebracht (zie ook het revisieverzoek). Ook de heer Redert Steens van de KPN heeft tijdens de zitting van 8 december 2003 (p. 12) aangegeven dat dergelijke grote afstanden overbrugd kunnen worden, wanneer hij opmerkt: “*Voor wat betreft de timing advance is het zo dat de architectuur van het GSM-netwerk niet toestaat dat de timing advance meer is dan 35 km (eigen onderstreping; GJK)*”. Hij voegt hier aan toe dat op het moment dat meer dan 35 km moet worden overbrugd, het GSM-systeem de verbinding met een bepaald opstelpunt zal verbreken. Hij spreekt derhalve over een afstand van 35 km en voegt er voor onderhavige zaak aan toe: “*het is niet onmogelijk maar ik heb daar twijfels over.*”

- Naast het feit dat deze de vragen 9 tot en met 12 onbeantwoord laat, wijst de heer Brussaard niet op het bestaan van de TA-techniek, een gegeven waar de heer Jondral wel degelijk op wijst. Ook de onderzoekers van SRD is deze discrepantie tussen beide rapporten (Brussaard en Jondral) niet ontgaan.
- Dit betekent dat aan de stellingen van dhr. Brussaard, bezien in combinatie met het laatste rapport van SRD en het meer uitvoerige rapport van prof. Jondral, geen enkele waarde kan worden toegekend.

24. President, dit brengt mij tot de bespreking van inderdaad de bevindingen van dhr. Jondral, wiens rapportage een meer gedegen exposé lijkt te geven dan dat van dhr. Brussaard. Een aantal belangrijke vaststellingen van dhr. Jondral bevestigen de conclusie van SRD (laatste rapport van 22 januari jl.) dat het “*heel goed mogelijk is geweest dat ten tijde van het bewuste gesprek op 23 september 1999 omstreeks 20:36*

uur tussen het mobiele toestel van verdachte Louwes en het toestel van de vaste aansluiting van het slachtoffer (...)” een verbinding heeft plaatsgevonden via opstelpunt 14501. Het gaat hier om de volgende bevindingen van dhr. Jondral:

- Hij stelt dat het niet achteraf valt te bepalen of zich op de bewuste dagen met name 23 september inderdaad ongebruikelijke golfvoortplantingsverschijnselen hebben voorgedaan. President, dit maakt dat deze ook niet kunnen worden uitgesloten.
- Ook op de 900 Mhz voor de GSM-band bestaat de mogelijkheid van optische propagatie van electromagnetische golven.
- Het is volgens deze deskundige in beginsel mogelijk, hoewel hoogst onwaarschijnlijk, dat een mobiele telefoon met het basisstation 14501 een verbinding kan maken. Echter, deze deskundige spreekt hierbij over “*vanuit een voertuig zonder carkit en buitenantenne (...)*”. Nu weten wij dat het bijzondere van de GSM van Louwes was dat deze een buitenantenne had! Hier wordt derhalve ten onrechte aan voorbij gegaan.
- De deskundige sluit zo een verbinding niet uit indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan, en merkt op dat “*onder normale omstandigheden*” geen verbinding in deze zin mogelijk is geweest. Maar ook hier geldt: bijzondere omstandigheden kunnen niet worden uitgesloten en zijn ook niet door deze deskundige zelfstandig onderzocht, hetgeen wel door SRD is gedaan. Ook merkt dhr. Jondral bij vraag 9 op dat onder bijzondere omstandigheden te grote reikwijdten niet zijn uit te sluiten.
- Anders dan de heer Brussaard stelt dhr. Jondral met SRD vast dat “*enkel een registratie van de parameter Timing Advance (TA) in het GSM-netwerk als laatste uitsluitsel kan geven of het telefoongesprek in kwestie (...) kon worden gevoerd*”. We weten dat in het politieonderzoek is verzaakt deze TA-gegevens direct op te vragen nadat men op 27 september 1999 al bekend geraakte met het feit dat de heer Louwes had gebeld met het slachtoffer op 23 september rond 20:36 uur (zie p. 21 TJ). Een conclusie die voor rekening van justitie

dient te komen, en waarvan de omissie niet op conto van de verdachte mag komen.

- De heer Jondral stelt dan ook weliswaar dat hij het “*hoogst onwaarschijnlijk*” acht dat betreffende verbinding is gemaakt, maar voegt daaraan toe dat deze in kwestie alleen dan kan worden uitgesloten indien “*de actuele instelling van de TA tijdens het gesprek is geregistreerd en zodoende bekend is of de netwerkexploitant (...) de TA (...) tot zo’n kleine maximumwaarde had beperkt (...)*”.

25. De conclusie uit het voorgaande is dan ook dat, zeker bij gebreke van enig onderzoek door de politie naar de TA-waarden, het er voor moet worden gehouden dat het betreffende telefoongesprek zeer wel vanuit de omgeving ’t Harde kan zijn gevoerd. Daarbij komt, en dit is hiervoor al aan de orde gesteld, het nieuwe gegeven aangevoerd door dhr. Steens, te weten dat in casu niet kan worden uitgesloten dat een fout is gemaakt door het handmatig invoeren van gegevens aldus dat een basisstation in de buurt van ’t Harde abusievelijk nummer 14501 heeft gekregen (zie p. 13 zittingsverslag 8 december 2003).
26. Omtrent deze TA-waarden gesproken, en de vraag waarom deze niet in het onderzoek zijn betrokken terwijl deze gegevens toch zeker één tot twee maanden bewaard blijven, wijs ik Uw Hof op de verklaring van dhr. Laarman, die op 8 december 2003 ter zitting aangaf: “*Ik heb in mijn contacten met KPN niet de mogelijkheid besproken om de timing advance gegevens van het bewuste gesprek op te vragen. Die mogelijkheid is mij onlangs bekend geworden*” (zie p. 27 zittingsverslag). Hieruit blijkt dat men kennelijk toen wel op de hoogte was van het bestaan van deze TA-gegevens hetgeen temeer raadselachtig maakt waarom deze niet zijn opgevraagd. Daar komt het volgende bij.
27. Uit de gegevens van het Tactisch Journaal (p. 562) blijkt dat er wel degelijk binnen het opsporingsteam is gesproken over het opvragen van informatie met betrekking tot de locatie van de mobiele telefoon ten tijde van het telefoongesprek in het bijzonder door onderzoeksleider dhr. Van Veen. Voorts blijkt dat KPN toen is gevraagd of informatie

werd bewaard. Laarman weet zich niet meer te herinneren of toen specifiek is gesproken over TA-gegevens.

28. President, de conclusie hieruit kan dan ook geen andere zijn dan dat de niet-verificatie van het betreffende telefoongesprek met toen beschikbare TA-gegevens, een ernstige omissie in het opsporingsonderzoek vormt die niet ten detrimente van verdachte mag strekken en derhalve tot de vaststelling moet leiden dat rechtens het plegen van dit telefoontje vanuit 't Harde voor mogelijk moet worden gehouden. Ik wees Uw Hof al op het feit dat verdachte op 27 september 1999 zelf melding heeft gemaakt van én zijn bezoek aan het slachtoffer in de ochtend en dit telefoontje, hetgeen zijn geloofwaardigheid op dit punt alleen maar vergroot.
29. Deze omissie komt in volle omvang naar voren bij het verhoor van dhr. Emaus ter zitting van 8 december 2003 waar deze opmerkt dat: *“Pas in november 1999 is door het onderzoeksteam aan ons gevraagd een onderzoek te doen naar de vraag of het mogelijk is een mobiele telefoonverbinding op te bouwen tussen de A28 bij 't Harde en het basisstation in Deventer. (...) Pas tijdens onze communicatie met de provider is het gegeven van de timing advance waarden naar voren gekomen, maar toen bleken deze gegevens niet meer beschikbaar te zijn”* (p. 17 zittings-PV).
30. De onvolledigheid van het opsporingsonderzoek op dit punt volgt ook uit zijn opmerking bij het Hof dat dit onderzoek *“geen betrekking (heeft) gehad op dit fenomeen”* (radiopropagatie).
31. Deze onvolledigheid volgt ook uit het feit dat een ander aspect niet door de deskundigen Jondral en Brussaard in ogenschouw is genomen. De heer Heijnen heeft namelijk ter zitting van 8 december jl. opgemerkt dat: *“Aan de hand van drie criteria, te weten de richting ('heading') van de antenne van cell 14501, de verhoging op de A28 na de afslag Nunspeet Oost / Epe en de aanwezigheid van een externe antenne op het toestel van verdachte, acht ik het mogelijk en waarschijnlijk dat de mobiele verbinding van het gesprek tussen verdachte en mevrouw Wittenberg op 23 september 1999 omstreeks 20:36 vanaf de A28, omgeving 't Harde, heeft plaatsgevonden via GSM-opstelpunt 14501 te Deventer”* (zie p. 11 zittings-PV). De twee aspecten, de heading en de externe antenne, zijn niet in het onderzoek betrokken.

32. De **eindconclusie** voor wat betreft dit onderdeel luidt dan ook dat het OM zich terzake niet kan baseren op de bevindingen van de heren Emaus c.s. noch die van de heren Brussaard en Jondral voor de hypothese dat de verdachte op 23 september 1999 zeker niet 's avonds vanuit 't Harde kan hebben gebeld. Juist in tegendeel. Daarbij dient ook betrokken te worden de objectieve verificatiemogelijkheid van de juistheid van verdachtes eigen verklaring zoals eerder aan de orde gekomen (onder meer in verband met het breedtetransport). Ook deze conclusie dient te leiden tot vrijspraak.

IV ONZORGVULDIGHEDEN IN RELATIE TOT DE AANNAME VAN EEN MOTIEF

1. President, de verdediging zal thans overgaan tot een andere veronderstelling die zonder juiste feitelijke grondslag door het OM wordt gepresenteerd. Het OM tracht Uw Hof nog steeds te doen geloven dat verdachte een motief zou hebben gehad mw. Wittenberg van het leven te beroven. Daarbij worden een groot aantal feitelijkheden over het hoofd gezien, te weten de navolgende:
2. Op de eerste plaats blijkt uit het tactisch journaal en wel p. 285 dat op 1 november 2000 nog door de politie werd gehoord mw. S. Haouli, baliemedewerkster van de SNS-bank te Lelystad in verband met het openen van de beheerrekening door dhr. Louwes. Het TJ vermeldt op dit punt letterlijk: *“zij bevestigde in grote lijnen het verhaal van Louwes dat hij op 14 oktober 1999 gevraagd heeft een derden-rekening te openen doch dat dit niet mogelijk is zonder inschrijving bij de KvK. Hierna is hij akkoord gegaan met het openen van een privé-rekening onder vermelding van beheerrekening”*. President, men leest verder in dit TJ dat de heer Louwes bij de bank expliciet aangaf dat hij niet de eigenaar van het geld was, maar alleen beheerder. Dit gegeven bevond zich niet bij de processtukken waarover het Hof Arnhem destijds beschikte en geeft wederom aan dat Louwes eigen verklaring op juistheid is gebaseerd.
3. Ten tweede, het onderzoek heeft onvoldoende duidelijk gemaakt dat de activiteiten van Louwes na de dood van mw. Wittenberg in feite zien op een tweetal fasen: (a) het uitvoeren van het testament, en (b) het uitvoeren van het doel van de stichting.

Welbeschouwd hielden beide werkzaamheden geen verband met zijn werk voor de VVAA.

Ad a – uitvoeren testament

4. Gelet op de normale werkzaamheden van Louwes had hij in feite geen tijd voor het uitvoeren van het testament buiten deze normale activiteiten. Vandaar dat deze werkzaamheden onder werktijd plaatsvonden en zijn werkgever hem hiervoor een bedrag in rekening bracht. Louwes heeft derhalve nimmer een rekening aan zichzelf verzonden in verband met ad a; alleen de besteedde uren zijn aan zijn werkgever doorgegeven. Het geld hiervoor heeft zijn werkgever ontvangen en Louwes ontving alleen gewoonweg zijn salaris. Ook hier heeft de fiscus nimmer enige onregelmatigheid kunnen vaststellen.

Ad b – uitvoeren doel stichting

5. Aan deze fase is dhr. Louwes welbeschouwd nooit toegekomen; hij dacht ergens in februari/maart 2000 hier aan te kunnen beginnen, dus na het uitvoeren van ad a. Men moet niet vergeten dat, en dit blijkt ook uit het TJ, het mw. Wittenberg zelf was die e.e.a. aan de heer Louwes voorstelde. Uit blad 39 van het TJ (de verklaring van voormalig werkster F. Jager) volgt dat het echtpaar Ter Velde bij mw. Wittenberg uit de gratie was geraakt (zie ook blad 58, verklaring van mw. Lamkamp). Uit p. 47 van het TJ (verklaring S. Braaksma) volgt dat het inderdaad mw. Wittenberg zelf was die sprak over een op te richten stichting. Uit geen enkel objectief gegeven blijkt dat verdachte op dit punt te kwader trouw is geweest. Uit het financieel onderzoek blijkt evenmin van enige malversatie zodat iedere suggestie in deze richting feitelijke grondslag mist. De rapportage van accountants en belastingadviseurs Boymans d.d. 22 februari 2000 stelt vast dat:

- Het door Louwes bijgehouden dossier de indruk geeft volledig en adequaat te zijn;
- Ondanks een bepaalde onhandigheid en in formele zin niet zorgvuldigheid, zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op fraude of verduistering dan wel een aanzet daartoe.

6. Voorzitter, deze conclusies zijn onbestreden gelaten.
7. Dit wordt ook ondersteund door het volgende. Het Hof te Arnhem heeft in haar arrest van 20 december 2000 in haar bewijsoverwegingen opgenomen dat zij het van belang heeft geacht, dat *“verdachte na het overlijden van mevrouw Willemen (Wittenberg; JB) het beheer zou krijgen over een aanzienlijk geldbedrag alsmede dat hij zich na het overlijden van mevrouw Willemen heeft uitgelaten over een privé-besteding van een aanzienlijk geldbedrag, te weten de koop van een huis in het buitenland.”*
8. Echter, ook hier is uitgegaan van verkeerde aannames. Immers, het idee is destijds gewekt dat de heer Louwes een advertentie over het ‘Lago Maggiore’ zou hebben uitgeknipt voor de aankoop van een tweede huis. Op 20 december 1999 (p. 363-364) heeft mevrouw Louwes echter een verklaring afgelegd omtrent de vermeende koop van een tweede huis. Hierin geeft zij duidelijk aan dat niet de heer Louwes, maar zijzelf de advertentie van het ‘Lago Maggiore’ *“al geruime tijd geleden”* uit een blad/krant had gescheurd, derhalve in een geheel andere context dan thans gesteld.
9. Omtrent de aanschaf van een tweede huis merkt zij in deze verklaring op: *“Wij zijn daar wel een over aan ‘het dollen’ geweest. (...) Het is nooit aan de orde geweest om daar naar Italië toe te gaan, laat staan iets te kopen. Ik wil hier helemaal niet weg en dat weet Ernst ook wel. (...) Het zijn van die vakantiegesprekken geweest waarbij je je laat leiden door fantasieën. Ik en Ernst hebben nooit maar dan ook nooit overwogen om dat te gaan doen, dus het kopen van een dergelijk appartement.”* Hieruit blijkt dat de verklaring van dhr. Balk die door het Hof voor het bewijs wordt gebruikt door middel van bewijsmiddel 9A (een rapport van bevindingen met daarin de beweringen van Balk), in een volkomen onjuist perspectief is geplaatst, en thans geen enkele rol van betekenis meer kan vervullen.
10. De **conclusie** uit het voorgaande volgt dan ook dat het onderliggend onderzoek ook op dit gebied een aantal belangrijke feiten over het hoofd heeft gezien zodat ook hierom niet op de betrouwbaarheid daarvan kan worden afgegaan en vrijspraak moet volgen.

V OVERIGE OMISSIES IN HET ONDERZOEK EN IMPLICATIES VOOR BEWEZENVERKLARING

1. Geacht College, de beoordeling van deze zaak kan niet los worden gezien van alle onvolledigheden en onzorgvuldigheden die in de loop van dit gehele onderzoek zijn begaan en die ook op de betrouwbaarheid van het thans gepresenteerde materiaal ernstig afbreuk doen. In het tweede en derde hoofdstuk van deze pleitnotitie zijn een groot aantal van deze aspecten reeds aan de orde gekomen, waaronder de volgende kwesties:
 - de veiligstelling van het mes P1 (foto's Gibsonstraat),
 - de waarde die destijds ten onrechte aan de geursorteerproef is toegekend,
 - het volstrekt ontbreken van een juist inzicht in de wijze van inbeslagneming van de blouse S12,
 - het ontbreken van een deugdelijke verzegeling,
 - ontbreken van een deugdelijke wijze van bewaring gedurende al die jaren,
 - het tot tweemaal toe onderzocht zijn van de betreffende blouse zonder dat het bloedspoor #10 werd vastgesteld,
 - de tegenstrijdige rapportage van het NFI als het gaat om ARA#8
 - en andere opmerkelijkheden.

2. President, nu de bewijsvoering van het OM in casu juist gecentreerd is rond deze genoemde aspecten en daaromtrent geen beginselen van zorgvuldigheid in acht zijn genomen, meen ik dat Uw Hof aan de daaraan door het OM getrokken conclusies, geen waarde kan toekennen.

3. Maar er is meer. Naar thans blijkt heeft de politie het tijdstip van 20:36 uur aangemerkt als het vermoedelijke tijdstip van het delict. De heer Visscher merkt bij Uw Hof op dat het uitgangspunt van het onderzoeksteam is geweest “(...) *dat mw. Wittenberg is overleden op 23 september 1999 tussen 20:00 uur en 21:00 uur*”. Het is de politie geweest die derhalve vanuit deze premisse heeft gewerkt en zich derhalve heeft bediend van een doelredenering. Echter, het tijdstip van overlijden is nimmer op een forensisch-technisch juiste wijze vastgesteld, terwijl daartoe destijds wel mogelijkheden bestonden indien men althans kennis neemt van de verklaring van

patholoog Visser die aangeeft dat een aanvullende methode om tijdstip overlijden te bepalen bestaat uit onderzoek van glasvocht uit het oog op hoeveelheid kalium (zie p. 5 zittingsverslag). Dr. Visser merkt op dat zo'n onderzoek alleen wordt gedaan als daar een bijzondere reden voor is. Een dergelijk verzoek heeft hem echter nimmer bereikt. Evenwel, de teamleider Visscher merkt op p. 28 van het zittingsverslag op: *“ook aan de patholoog-anatoom is gevraagd of hij iets kon zeggen over het tijdstip van overlijden. Hij kon daar geen duidelijkheid over geven.”* Hier spreken de personen elkaar derhalve tegen. Maar wat hiervan zij, een onderzoek naar tijdstip overlijden was destijds mogelijk geweest, maar is verzuimd. Echter, de gehele bewijsconstructie van het OM gaat uit van het tijdstip 20:36 als het tijdstip van het delict, zeker als het betreft het gebruik maken van het GSM-gesprek van verdachte voor het bewijs. Nu echter dit tijdstip geen steun vindt in een objectief forensisch onderzoek, terwijl dit destijds wel mogelijk ware geweest, moet ook hier de conclusie zijn dat de hypothese van het OM dat verdachte rond 20:30 uur die avond in Deventer moet zijn geweest en daarom mw. Wittenberg van het leven zal hebben beroofd, een juiste feitelijke grondslag ontbeert.

4. Voorzitter, er zijn echter meerdere aanwijsbare omissies in het onderzoek vast te stellen die niet zonder gevolgen kunnen blijven voor de beoordeling van het gehele onderzoeksmateriaal. Niet kan worden voorbijgegaan aan het feit dat, naast het verzuimd zijn om de TA-gegevens op te vragen (zie hierboven) door dhr. Visscher ter zitting van het Hof op p. 29 van het zittings-PV is opgemerkt: *“ook weet ik niet waarom deze verklaringen niet aan het strafdossier zijn toegevoegd”* als het gaat om de getuigenverklaringen in het TJ waaruit blijkt dat het slachtoffer op vrijdag 24 september 1999 nog is gezien (zie hierover zeer stellig dhr. Thissen op p. 4 van het TJ). De politie heeft deze, zo blijkt, bewust niet aan het dossier toegevoegd omdat, zo zegt dhr. Visscher, *“zo zijn we tot de conclusie gekomen dat deze getuigen zich moeten hebben vergist”*. Hij is het, zo verklaart hij, wel eens dat deze stukken aan het dossier toegevoegd hadden moeten zijn.
5. Ditzelfde geldt voor de verklaring voor mw. Haouli (zie hierboven). Ook hierover zegt dhr. Visser niet te weten waarom deze niet aan het dossier is toegevoegd.

6. Op de derde plaats wordt ook hier verwezen naar het proces-verbaal d.d. 16 december 2003 waar door de heren De Ruiter en Oldenkamp de inbeslagname van het mes P1 wordt aangegeven. Volgens dit p.v. zijn de foto's van de plaats van het aantreffen van het mes en de directe omgeving gemaakt. Echter, de verbalisanten merken op: *“Door ons is niet na te gaan op welke datum deze foto's zijn genomen”*. Maar nog steeds wordt door de verbalisanten volgehouden dat de situatie en de omstandigheden van de plaats van het aantreffen van het mes en de directe omgeving *“nagenoeg identiek”* zijn. Hoe zij daartoe komen is echter onduidelijk, en strookt volstrekt niet met het duidelijk onderzoek van De Rijk waarin tot de conclusie wordt gekomen dat er op de datum van het aantreffen van het mes op de locatie en/of de nabije omgeving de weg was opgebroken en er bergen zand lag wegens werkzaamheden. Ook hier moet men vaststellen dat de opgemaakte PV's verre van accuraat en betrouwbaar zijn.
7. Op de vierde plaats dient ook hier te worden gewezen op de verklaring van de heer Steens tijdens de zitting van 8 december jl. (p. 13), waar deze opmerkte: *“Om de twee weken wordt er een grote verandering in het KPN-netwerk doorgevoerd. Tien procent van dat werk is handwerk. In een dergelijk proces kunnen fouten zijn gemaakt. (...) Ik sluit niet uit dat hierbij abusievelijk een basisstation in de buurt van 't Harde nummer 14501 heeft gekregen. Het basisstation in Deventer kan in dat geval evenwel onmiddellijk opgemerkt door mensen die zich bezighouden met de optimalisatie van het netwerk.”* Met betrekking tot deze vergissingen, merkt de heer Steens op dat deze de volgende dag, dan wel uiterlijk de dag daarna bemerkt zouden zijn. Echter, op 23 september 1999 hebben diezelfde dag werkzaamheden plaatsgevonden aan de zendpaal 14801. Het is derhalve mogelijk dat de vergissing nog niet was achterhaald op het moment dat de heer Louwes zijn telefoongesprek had met mevrouw Wittenberg. Ook hier blijkt dat een deugdelijk onderzoek naar deze mogelijkheid niet heeft plaatsgevonden, ofschoon de politie wel bekend was met deze reparatie.
8. De **conclusie** kan dan ook geen andere zijn dan dat deze vaststellingen, op zichzelf en in onderling verband en samenhang bezien, afbreuk doen aan de algehele betrouwbaarheid van dit onderzoek en derhalve ook de waarde die aan het thans door het OM gepresenteerde sporenmateriaal moet worden toegekend. Deze conclusie versterkt dan ook de eerder in hoofdstuk III getrokken conclusie dat dit materiaal voor

het bewijs moet worden uitgesloten als zijnde op onvoldoende betrouwbare wijze verkregen en tevens als onrechtmatig verkregen bewijs terzijde moet worden gesteld.

EINDE

9. Mevrouw Louwes heeft op 21 november 1999, bijna 2 maanden na het feit, een verklaring afgelegd omtrent de avond van 23 september 1999. In deze verklaring (pagina 359-362) geeft zij aan de hand van de gegevens in de huisagenda welke haar getoond wordt, aan: “(...) *Verder staat er eten en daarna weer Ernst. Er staat voor deze zin iets dat is doorgehaald. Ik denk dat er staat ‘niet’. Hij heeft eerst gezegd dat hij niet kwam eten maar dat hij later weer heeft gezegd dat hij wel zou komen eten.*” Uit de aantekeningen in de agenda, alsmede de initiële verklaring van mevrouw Louwes van 21 november 1999, blijkt dat er destijds enige verwarring was geweest over het wel of niet aanwezig zijn van verdachte op de avond van 23 september 1999.

10. Na het afleggen van haar verklaring heeft de getuige de exacte avond nogmaals gereconstrueerd met haar vriendin, Gina Kuiper, waarbij ze constateerde dat haar destijds afgelegde verklaring onjuist was geweest. Echter, toen mevrouw Louwes aangaf dat zij haar initiële verklaring wenste te wijzigen, werd haar aangegeven dat zij als vrouw van de verdachte dan toch niet geloofwaardig zou zijn. Echter, er zijn een aantal feiten die aannemelijk maken dat haar eerste verklaring per abuis verkeerde informatie bevat.

3. Buiten het feit dat mevrouw Louwes twee maanden nadien diende te verklaren op 21 november 1999 omtrent de avond van 23 september 1999, en zij dus mogelijk een vergissing heeft gemaakt, dient daarnaast nog de aandacht gevestigd te worden op de geestelijke toestand van mevrouw Louwes ten tijde van haar verklaring. Op 19 november 1999, slechts twee dagen voor haar verklaring, was de verdachte, haar echtgenote opgepakt op verdenking van moord. Terwijl er kort voor het verhoor een huiszoeking door de rechter-commissaris werd gestart, werd mevrouw Louwes op dezelfde dag op het politiebureau gehoord. In het proces-verbaal van bevindingen is wegens het ontbreken van de mogelijkheid mevrouw Louwes te horen, een beschrijving gegeven van de geestelijke toestand waarin mevrouw Louwes zich bevond. Enkele citaten uit dit proces-verbaal (P. 357) spreken voor zich: “*Gaande weg het verhoor begon mevrouw Spaans (Louwes; JB) steeds zenuwachtige trekken te vertonen. Zij begon met de ogen te draaien en werd af en toe afwezig. (...) Nadat ik (...) de kamer had verlaten, zag ik, (..) dat getuige Spaans helemaal apathisch op de*

stoel zat en met de ogen ging draaien. Ik kreeg geen contact meer met haar. (...)In eerste instantie bleef ze daarbij in de hoek van de kamer tegen een kast staan en was daarbij zeer angstig, hetgeen ook zichtbaar was. Nadat ze, na enige tijd, weer op de stoel had plaatsgenomen, bleef ze met de ogen draaien, was ze vrijwel niet aanspreekbaar, draaide ze haar handen in haar mouwen, waarbij ze de handen steeds verkrampden. Dan weer reageerde ze weer angstig en zat vervolgens met de duim in de mond en draaide met haar andere hand in haar hoofdhaar.”

4. Op grond van bovenstaande citaten is het aan te nemen dat mevrouw Louwes slechts enkele dagen na deze ernstige geestestoestand niet in staat is geweest om een accurate verklaring af te leggen van een avond die twee maanden daarvoor had plaatsgevonden.
5. Urenregistratie kantoor (zie P. 321B) / digitale agenda op kantoor (p.341)